

Indhold

Tak 9

Forord til 2. udgave 11

Indledning 13

Del 1 Det metateoretiske perspektiv

1 Filosofisk baggrund for en dialektisk relationsopfattelse 19

Udtalte forudsætninger 20

Hvad skal vi med metateori? 20

Hvad skal vi med teori? 22

Praksisniveauet 23

Eksistentialisme 24

Angst 26

Dialektik 35

Opsummering 47

Del 2 Psykologisk teori

2 Den tidlige udvikling af det relationelle selv 53

Nyere opfattelser af samspil og udvikling 56

Affekter 64

Intersubjektivitet 66

Relateringsdomæner for selvforfølelser 71

Indre repræsentationer 76

Selvafrænsning/selvrefleksivitet 78

To typer selvrefleksivitet 91

3 Tilknytning – selvrefleksivitet – selvafrænsning 93

Tilknytningsteori 93

Kort om autonomi	95
Angst i et tilknytnings-afgrænsningsperspektiv	96
Selvværd	99
Processer i det relationelle selv	100
Selvet-med-den-anden	101
Delproces	104
Det relationelle ubevidste	106
Relationelle forsvar	110
Omformning	111
Bankeksempel	115

4 Udvikling af relationsforstyrrelser 118

Om sammenblanding og isolation	120
Tilknytningsmønstre	124
Tilknytningsteori og relationelle forstyrrelser	130
Forstyrrelser knyttet til selvrefleksivitet og selvafrænsning	132
Nærhed-distance-regulering i relationer og psykopatologi	137
Ubevidste processer, forsvar og forstyrrede relationer	139
Nogle „løsninger“ på problemer med tilknytning/afgrænsning	140
Om at forme den andens oplevelsesverden – Affektregulering og social refereren	143
Dialogisk selv- og selv/anden-regulering	146
Selektiv afstemning	147
Dialogisk regulering af affekt	148
Fejlafstemning og overtagelse	149
Overafstemning	150
Inautentisk afstemning	151
Ikke-afstemning	151
Familieteoretikernes bidrag til forståelsen af psykopatologi	152
Omsorgspersonens relationsmodus og psykiske forstyrrelser – et tankeeksperiment	155

5 Den dialektiske opfattelse af partnervalg og partnersamspil 158

Psykologiske teorier om partnervalg og partnersamspil	159
Vigtige begreber for at forstå partnervalg	163
Kvalitative analyser af dialoger mellem partnere	166
Delprocesanalyse	166
Nogle observationer fra undersøgelsen	171
Gentager par det samme mønster i fastlåste forhold?	173
Nogle uventede observationer	174
Forældrenes betydning	175
Personlighedsvariabler hos forældre og partnere	176
Det underliggende driftsmønster	179
Johns og Marias partner-selv	181
Johns og Marias forhold til deres respektive forældre	181

Johns og Marias temaer	182
Hvad vælger de i hinanden?	183
John og Marias forhold over tid	184
Lidt om forelskelse, kærlighed og det gode forhold	186

6 En dialektisk og psykodynamisk forståelse af familierelationer 190

Overgangen til at blive en familie	193
Moderens opfattelse af manden som far	196
Det nye barn og mulighederne for øget kontakt	196
Faderrolle-repræsentationer	197
Moderens rolle i forhold til faderrolle-repræsentationerne	198
Familierelationer	199
Bevidste og ubevidste processer i familien	202
Mere om familiens samværsskemaer	205
John og Maria bliver forældre	209
Maria bliver mor	210
John bliver far	211
John og Marias familie	212

Del 3 Psykoterapeutisk praksis

7 Anerkendelse 221

Klientens forventninger	223
Terapeutens strukturering af relationen	226
Kontrakt	228
Diagnose	229
Den terapeutiske alliance	230
Terapeuten som subjekt	230
Terapeuten som tilknytningsfigur	232
Anerkendelse	233

8 Overføring/modoverføring 255

Overføring	255
Modoverføring	258
Nyere opfattelser af overføring og modoverføring	259
Overføring/modoverføring i et dialektisk perspektiv	260
Klientens bidrag	261
Terapeutens bidrag	264
Samspillet mellem overføring/modoverføring	265
Hvordan kan vi bruge overføring og modoverføring til at fremme terapiprocessen?	266
Hvordan bliver man som terapeut bevidst om modoverføring?	268

Eksempler på modoverføring i familierapi	269
Om at tage parti	270
Om at „miste fodfæstet“	272
Om at styre klienten/klienterne	274
Om at vide hvad klienten/klienterne bør gøre	275
Om at skelne mellem det væsentlige og det uvæsentlige	276
Om at definere	277

9 Psykoterapirelationen i lyset af dialektik og udviklingsbegreber 279

Modstand	279
Tolkning	280
Påpegning	284
Hvordan arbejder vi med modstand og forsvar?	285
Udviklingsteoretiske begreber og psykoterapi	287

10 Psykoterapi med par og familier 301

Nogle fælles aspekter i par- og familierapi	301
Parterapi	304
Terapi med familier	306
Sekvenser fra terapitimer med John, Maria, Gert og Britt	309
Kort om afslutning	327

11 Mod en forståelse af et terapeutisk sprog 328

Et gensyn med forandringsbegrebet	329
Selvafrænsning/selvrefleksivitet som proces	329
Hvordan påvirker metaperspektivet terapeutens måde at bruge sproget på?	333
Et eksempel på lineære dialoger og det dialogiske dilemma	333
Nogle eksempler på hvad der adskiller terapeutiske dialoger fra konventionelle	335

12 Hvordan når vi det usigelige? 341

„Som-om“-modaliteten	342
Kort om leg og muligheder for forandring	343
Undren og fremgangsmåde i terapeutiske dialoger	345
Forandring i øjeblikket	349
Opsummering	359

Afslutning 363

Litteraturliste 365

Register 377